

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

w sprawie **M. M.**,
uniewinnionego od zarzutów popełnienia czynów
zakwalifikowanych z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i art. 189 § 1 k.k. w zw.
z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i in.,
na posiedzeniu bez udziału stron (art. 539e § 1 k.p.k.),
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 26 października 2022 r.,
skargi obrońcy na wyrok sądu odwoławczego – Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 24 maja 2022 r., sygn. II AKa 358/21,
uchylający wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach
z dnia 21 maja 2021 r., sygn. V K 230/20,
i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania
na podstawie art. 539e § 2 *in principio* k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

- 1. skargę oddalić;**
- 2. obciążyć oskarżonego M. M. kosztami sądowymi postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 21 maja 2021 r., sygn. V K 230/20, M. M. został uniewinniony od zarzutów popełnienia czynów opisanych w punktach I, II i III, polegających na tym, że:

1. w bliżej nieustalonych dniach w okresie od 18 grudnia 2014 r. do końca lutego 2015r. w C., działając w zorganizowanej grupie przestępczej w

postaci bojówki pseudokibiców R. o nazwie „P.” mającej na celu popełnianie przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, mieniu, wolności, wiarygodności dokumentów i porządkowi publicznemu oraz przestępstw polegających na obrocie substancjami psychotropowymi i środkami odurzającymi, a nadto kierując strukturą tej grupy, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, chcąc aby członkowie tej grupy Ł. B. ps. „B.” oraz Ł. Z. dokonali wspólnie i w porozumieniu czynu zabronionego w postaci porwania, pozbawienia wolności i zabójstwa prokuratora ówczesnej Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach L. S. nadzorującego postępowanie przygotowawcze sygn. [...] i uczestniczącego przed Sądem Okręgowym w Gliwicach w postępowaniu sygn. IV K [...] toczącym się przeciwko członkom rzeczony grupy przestępczej, nakłaniał Ł. B. i Ł. Z. do dokonania tego czynu zabronionego, tj. przestępstwa z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.;

2. w bliżej nieustalonych dniach w okresie od 18 grudnia 2014 r. do końca lutego 2015 r. w C., działając w zorganizowanej grupie przestępczej w postaci bojówki pseudokibiców R. o nazwie „P.” mającej na celu popełnianie przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, mieniu, wolności, wiarygodności dokumentów i porządkowi publicznemu oraz przestępstw polegających na obrocie substancjami psychotropowymi i środkami odurzającymi, a nadto kierując strukturą tej grupy, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, chcąc aby członek tej grupy Ł. B. ps. „B.” dokonał wspólnie i w porozumieniu wraz z nim czynu zabronionego, nakłaniał go do popełnienia tego przestępstwa polegającego na uzyskaniu bez uprawnienia przy użyciu złośliwego oprogramowania dostępu do systemu informatycznego komputera prokuratora ówczesnej Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach L. S. oraz wprowadzeniu do tego systemu treści pornograficznych z udziałem małoletnich, które to działania miały na celu stworzenie fałszywych dowodów popełnienia przez L. S. przestępstwa określonego w art. 202 § 4a k.k. i na tej drodze skierowanie przeciwko niemu ścigania o to przestępstwo, tj. przestępstwa z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art.

235 k.k. i art. 267 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.;

3. w bliżej nieustalonych dniach w okresie od 26 marca 2017 r. do dnia 24 października 2017 r. w C., działając w zorganizowanej grupie przestępczej w postaci bojówki pseudokibiców R. o nazwie „P.” mającej na celu popełnianie przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, mieniu, wolności, wiarygodności dokumentów i porządkowi publicznemu oraz przestępstw polegających na obrocie substancjami psychotropowymi i środkami odurzającymi, a nadto kierując strukturą tej grupy, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, chcąc aby członek tej grupy Ł. Z. dokonał czynu zabronionego polegającego na zniszczeniu akt sprawy sygn. IV K [...] toczącej się przeciwko M. M. oraz innym członkom grupy „P.” przed Sądem Okręgowym w Gliwicach, nakłaniał Ł. Z. do podpalenia tych akt i spowodowania pożaru zagrażającego mieniu w wielkich rozmiarach w miejscu ich przechowywania w pomieszczeniach IV Wydziału Karnego Sądu Okręgowego w Gliwicach, tj. przestępstwa z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 276 k.k. i art. 163 § 1 pkt 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.

Ponadto sąd rozstrzygnął w przedmiocie kosztów postępowania.

Rozstrzygnięcie to zostało poddane kontroli odwoławczej na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora, który zaskarżył wyrok sądu pierwszej instancji w całości na niekorzyść oskarżonego M. M..

Po rozpoznaniu apelacji Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 24 maja 2022 r., sygn. II AKa 358/21, uchylił zaskarżony wyrok sądu *a quo* i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Katowicach do ponownego rozpoznania.

W skardze na wyrok sądu odwoławczego obrońca M. M. zarzuca obecnie orzeczeniu sądu *ad quem*, na podstawie art. 539a § 3 k.p.k.:

1. naruszenie art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. poprzez uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji uniewinniającego oskarżonego od wszystkich zarzucanych mu

czynów i uznanie iż w sprawie zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego, podczas gdy ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji nie były kwestionowane przez sąd odwoławczy, zaś przyjęcie proponowanej przez sąd odwoławczy koncepcji usiłowania sprawstwa polecającego odnośnie czynu I i III wymagałoby przyjęcia, iż oskarżony miał zamiar popełnienia czynu zabronionego i bezpośrednio zmierzał do jego popełnienia, a takiego ustalenia sąd pierwszej instancji nie poczynił, co czyni uchylenie wyroku bezzasadnym;

2. naruszenie art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. poprzez uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji uniewinniającego oskarżonego od wszystkich zarzucanych mu czynów i uznanie iż w sprawie zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego, podczas gdy ustalenia faktyczne sądu I instancji nie były kwestionowane przez sąd odwoławczy, w tym w szczególności potwierdzenie znalazło ustalenie, iż oskarżony nie dopuścił się podżegania do poszczególnych opisanych w przedstawionych mu zarzutach przestępstw, zaś przyjęcie proponowanej przez sąd odwoławczy koncepcji podżegania do pomocnictwa odnośnie czynu II wymagałoby przyjęcia, iż zachowanie takie mieści się w opisie czynu zawartego w akcie oskarżenia, tymczasem podżeganie do pomocnictwa stanowi w ocenie obrony inny zespół zachowań, niżli przytoczony na kartach aktu oskarżenia.

W konkluzji autor skargi na wyrok sądu odwoławczego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę na wyrok sądu odwoławczego wniesionej przez prokuratora Prokuratury Krajowej w Krakowie Małopolskiego Wydziału Zamiejscowego Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji jej autor wniósł o pozostawienie przyjętej skargi bez rozpoznania albowiem w rzeczywistości oparta ona została na niedopuszczalnych w myśl art. 539a § 3 k.p.k. podstawach, tj. innych niż naruszenie art. 437 k.p.k. lub 439 § 1 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona przez obrońcę oskarżonego M. M. skarga na wyrok sądu odwoławczego okazała się oczywiście bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

Skargę na wyrok sądu odwoławczego można wnieść wyłącznie z powodu naruszenia przez wyrok sądu odwoławczego (którym uchylono wyrok sądu pierwszej instancji i przekazano sprawę do ponownego rozpoznania) art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w przepisie art. 439 § 1 k.p.k. (art. 539a § 3 k.p.k.). Skarga kierowana przeciwko wyrokowi odwoławczemu o charakterze kasatoryjnym nie może być zatem traktowana — co należy silnie zaakcentować już w tym miejscu — jako surogat zwyczajnego środka odwoławczego czy stanowić wehikuł procesowy wykorzystywanego jako platforma dla podnoszenia innych zarzutów, niż nawiązujące do naruszenia przepisów wskazanych w art. 539a § 3 k.p.k. Nie służy ona bowiem ponownej weryfikacji zarzutów wyartykułowanych w zwyczajnym środku odwoławczym czy sanowaniu innych uchybień, których ewentualnie dopuścił się sąd odwoławczy. Jak trafnie podnosi się w orzecznictwie „Sąd Najwyższy, jako organ procesowy powołany - w myśl przepisów rozdziału 55a Kodeksu postępowania karnego - do rozpoznawania skargi na wyrok kasatoryjny sądu odwoławczego, nie jest organem uprawnionym do dokonywania własnej oceny, ani zasadności zarzutów podnoszonych w apelacjach stron do których odnosi się ten zaskarżony wyrok, ani też do przeprowadzania analizy poprawności argumentacji zaprezentowanej w związku z tymi zarzutami przez sąd odwoławczy” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2020 r. sygn. V KS 19/20, SIP «Lex» nr 3127136). W innym judykacie uznano, że cyt.: „postępowanie w trybie skargi na wyrok sądu odwoławczego nie służy do dublowania przeprowadzonej już w sprawie kontroli odwoławczej. Przedmiotem kontroli w tym postępowaniu jest tylko stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2019 r. sygn. II KS 8/19, SIP «Lex» nr 2683385).

Przesłanki, których zmaterializowanie się obliuguje sąd odwoławczy do wydania orzeczenia kasatoryjnego i przekazania sprawy do rozpoznania sądowi

pierwszej instancji zostały określone w treści art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k. Ustawa postępowania karnego wymienia wśród nich wystąpienie którejkolwiek z bezwzględnych przyczyn odwoławczych wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., niezbędność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego oraz konieczność procedowania przez sąd odwoławczy w sposób zgodny z dyspozycją reguły *ne peius*, która ogranicza procesową dopuszczalność wydania przez sąd *ad quem* orzeczenia skazującego w układzie procesowym, w którym sąd pierwszej instancji uniewinnił oskarżonego.

Przedmiotem kontroli prowadzonej przez najwyższą instancję sądową w ramach postępowania zainicjowanego skargą na wyrok sądu odwoławczego jest zatem orzeczenie kasatoryjne objęte skargą na wyrok sądu odwoławczego (art. 539a § 1 k.p.k.), które poddawane jest weryfikacji wyłącznie poprzez pryzmat uchybień wskazanych w przepisie art. 539a § 3 k.p.k. i badanie, czy mimo tego że warunki te się nie zmaterializowały i w konsekwencji brak było podstaw do orzekania kasatoryjnego, to sąd *ad quem* wadliwie wydał tego typu orzeczenie. Poddając analizie zaskarżone orzeczenie sądu odwoławczego z tej perspektywy Sąd Najwyższy nie przeprowadza jednak kontroli o charakterze apelacyjnym, to jest nie bada ponownie zasadności sformułowanych w zwyczajnym środku odwoławczym zarzutów ani nie kontroluje orzeczenia sądu drugiej instancji pod kątem istnienia ewentualnych innych uchybień o charakterze apelacyjnym, lecz weryfikuje, czy w istocie doszło do zmaterializowania się — oraz wyartykułowania tego przez sąd przeprowadzający kontrolę apelacyjną — przesłanek prawnych uzasadniających wydanie orzeczenia kasatoryjnego takstatycznie wymienionych w treści przepisu art. 539a § 3 k.p.k.

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że — w sposób nienaruszający prawa materialnego — sąd *ad quem* po przeprowadzeniu pogłębionej analizy stanu faktycznego ustalonego w sprawie, doszedł do przekonania, że oskarżonego M. M. należałoby uznać winnym zarzuconych mu przestępstw i wydać orzeczenie skazujące oskarżonego. Stanowisko sądu *ad quem* opiera się w tym zakresie na rzetelnie uzasadnionym stanowisku prawnym, kontestującym zapatrywania prawne przyjęte przez sąd *meriti*

w zakresie czynów opisanych w pkt. I i III aktu oskarżenia (tu Sąd Okręgowy w Katowicach przyjął, że doszło do niekaralnego przygotowania do sprawstwa polecającego) oraz w pkt II zarzutów aktu oskarżenia (tutaj sąd pierwszej instancji także uznał, że zachowanie oskarżonego M. M. należy zakwalifikować jako niekaralne przygotowanie).

W obu przypadkach sąd odwoławczy poddał zasadniczej krytyce ocenę prawną stanu faktycznego, którą przeprowadził sąd *meriti*. W zakresie czynów opisanych w pkt. I i III aktu oskarżenia instancja odwoławcza — poprzedzając swoje stanowisko dokładną analizą stanu faktycznego w relewantnym aspekcie oraz rekapitulacją zasadniczych poglądów dotyczących krzyżowania się form zjawiskowych i stadialnych — doszła do wniosku, że cyt.: „sąd [pierwszej instancji] czyniąc rozważania na temat sprawstwa polecającego ograniczył swoje rozważania dotyczące jego postaci stadialnej tylko do aspektu związanego z czynem bezpośrednich wykonawców, pomijając całkowicie zachowanie polecającego [M. M.]. To ostatnie w formie usiłowania sprawstwa polecającego na gruncie niniejszej sprawy nie zostało w ogóle rozważone, a zdaje się być oczywiste”. Jeśli chodzi o czyn zarzucony w pkt II aktu oskarżenia, to sąd *ad quem* uznał, że cyt.: „całkowicie została przez sąd pominięta kwestia nakłaniania świadka [Ł. B.] do udzielenia pomocy w pozyskaniu złośliwego oprogramowania oraz pomocy we włamaniu do [...] komputera [prokuratora i umieszczenia na nim materiałów o charakterze kompromitującym - przyp. SN] na płaszczyźnie podżegania do pomocnictwa w dokonaniu tych przestępstw. Brak jest również rozważań, które legły u podstawy nieprzyjęcia przez sąd konstrukcji sprawstwa polecającego odnośnie tego czynu. Wszak oskarżony M. M. nadal był członkiem ‘zarządu’ bojówki pseudokibiców ‘P.’, a świadek [B.] jej niżej usytuowanym w hierarchii grupy członkiem. Brak jest zatem rozważań czy rozmowy na temat włamania do komputera prokuratora odbywały się na płaszczyźnie zależności związanych z hierarchiczną strukturą grupy a co za tym idzie wydanego polecenia czy na płaszczyźnie koleżeńskiej w formie nakłaniania do pomocy w popełnieniu konkretnego przestępstwa”. Efektem tej krytyki stanowiska prawnego przyjętego przez sąd *meriti* winna być zasadnicza korektura rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji, która jest jednak niemożliwa z uwagi na wyraźne uwarunkowania ustawowe (reguła *ne peius*).

Sąd odwoławczy wydając orzeczenie kasatoryjne postąpił zatem zgodnie z regułą wynikającą z przepisu art. 454 § 1 k.p.k. Po rozpoznaniu zarzutów apelacji oskarżyciela publicznego oraz przeprowadzeniu własnej, pogłębionej analizy prawnej ustalonego stanu faktycznego doszedł do wniosku sąd *ad quem*, że M. M. należałoby — przy przyjęciu kwalifikacji prawnej zaaprobowanej przez sąd odwoławczy — uznać winnym popełnienia zarzuconych mu czynów, odnośnie których został niesłusznie on uwolniony od odpowiedzialności karnej przez Sąd Okręgowy w Katowicach. Z uwagi na kategoryczne implikacje wynikające z blokady procesowej przewidzianej przez art. 454 § 1 k.p.k., stojącej na przeszkodzie orzekaniu reformatoryjnemu w takim układzie procesowym, Sąd Apelacyjny w Katowicach nie miał zatem innego wyjścia, jak tylko uchylić zaskarżone orzeczenie sądu *a quo* z dnia 21 maja 2021 r., sygn. V K 230/20, i przekazać sprawę temu Sądowi Okręgowemu w Katowicach do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Skargę na wyrok sądu odwoławczego – Sądu Apelacyjnego w Katowicach wniesioną przez obrońcę M. M. należało więc w konsekwencji oddalić, zaś kosztami postępowania nadzwyczajnozaskarżeniowego związanymi z postępowaniem zainicjowanym wniesieniem skargi na wyrok sądu odwoławczego obciążyć oskarżonego.

[as
a!]